

Peter Spufford (1934–2017)

18 listopada 2017 r. zmarł w Cambridge profesor Peter Spufford, znakomity historyk pieniądza i numizmatyk.

Peter Spufford urodził się 18 sierpnia 1934 r. w Hutton w hrabstwie Somerset. Pierwsze kroki w nauce stawiał jako student i doktorant w cambridgeańskim Kolegium Jezusa w latach 1953–1960. Był tam pierwszym i chyba najwybitniejszym uczniem Philipa Griersona. W latach 1960–1979 pracował w Uniwersytecie w Keele, nowoczesnej i nietypowej uczelni, gdzie przez pewien czas pełnił obowiązki kierownika Departamentu Historii. Podtrzymał wtedy kontakt z macierzystą uczelnią jako członek wizytujący kolegium Clare Hall w latach 1969–1970. Na stałe wrócił do Cambridge w 1979 r. Został wtedy członkiem Kolegium Królowych (Queens' College), w którym pozostał do końca życia. Na Wydziale Historycznym był wykładowcą historii gospodarczej, od 1990 r. na stanowisku docenta (*reader*) historii gospodarczej, a od roku 2000 profesora historii europejskiej. Na emeryturę przeszedł w 2001 r. Dwukrotnie, w latach 1992–1993 i 2005, był profesorem wizytującym w Uniwersytecie Katolickim w Lowanium. Był też gościem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w roku 1980 i Akademii Japońskiej

w 2005 r. Udzielał się w Towarzystwie Heraldycznym i Genealogicznym Uniwersytetu w Cambridge, gdzie w roku akademickim 1959/60 pełnił funkcję prezesa.

Jako autor książek Peter Spufford zaczął od historii regionalnej — wydaną wspólnie z żoną Margaret monografią *Eccleshall: the story of a Staffordshire market town and its dependant villages* (1964). Jego debiutem jako samodzielnego autora była praca *Origins of the English Parliament* (1967), pokazująca mniej znany nurt jego zainteresowań, związany z wieloletnimi pracami w archiwach i działalnością w Brytyjskim Towarzystwie Archiwalnym. Do tego nurtu należy też napisana z Geoffreyem Hawardem Martinem książka *The Records of the Nation: The Public Record Office, 1838–1988, the British Record Society, 1888–1988* (1990) oraz *Index to the probate accounts of England and Wales, A–J* (1999, przy współpracy Matthew Bretta i Amy Louise). Listę dzieł z zakresu historii pieniądza rozpoczynają *Monetary Problems and Policies in the Burgundian Netherlands 1433–1496* (1970). Do jego najważniejszych prac należy epokowe dzieło *Money and its use in medieval Europe* (wielokrotnie wznawiane od 1988 r., tłumaczone na język hiszpański-kastylijski). Wielką popularnością cieszy się również *Power and Profit. Merchants in medieval Europe* (2002; tłumaczone na język szwedzki, niemiecki, włoski i węgier-

ski). Niezbędne w pracy historyka pieniądza jest zestawienie historycznych cen, *Handbook of Medieval Exchange* (1986; już w 1977 r. ukazała się wstępna wersja podstawy źródłowej tej pracy, napisana wspólnie z Wendy Wilkinson).

Bibliografię Petera Spufforda wzbogacają broszury (np. *How Rarely Did Medieval Merchants Use Coin?*, Van Gelder-Lezing 5, 2008) oraz tomy redagowane (szczególnie ważny: *Later Mediaeval Mints: Organization, Administration and Techniques*, wydany wspólnie z Nicholasem Mayhew w serii *British Archaeological Reports*, 1988 oraz *Genealogists' Handbook* z Anthonym J. Campem, 1969). Po śmierci Philipa Griersona w 2006 r. Spufford podjął po nim trud ukończenia tomu z serii *Medieval European Coinage* poświęconego Niderlandom, lecz nie udało mu się doprowadzić tego niezwykle skomplikowanego dzieła do końca (kontynuuje je teraz Serge Boffa). Stale współpracował z Fitzwilliam Museum w Cambridge — jednym z najważniejszych światowych zbiorów numizmatycznych.

Peter Spufford był też bardzo cenionym dydaktykiem i mówcą. Jego wystąpienia publiczne na konferencjach i kongresach zawsze ściągały tłumy zainteresowanych. Mówił jak pisał — potocznie, przystępnie, pięknym, ale jasnym językiem. Miał też niezwykle dar, z którego chętnie korzystali organizatorzy konferencji z jego udziałem: oto potrafił bezpośrednio po ostatnim referacie wygłosić systematyczne, merytoryczne, półgodzinne podsumowanie całej konferencji, komentując ze znanstwem wszystkie istotniejsze wątki wystąpień.

Talenty i osiągnięcia naukowe Petera Spufforda były docenione członkostwem Królewskiego Towarzystwa Historycznego (1968), niezwykle prestiżowego Towarzystwa Antykwariuszy (1990) i Akademii Brytyjskiej (1994). Wybrano go też członkiem

honorowym Holenderskiego, Belgijskiego i Brytyjskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Otrzymał medal Królewskiego Towarzystwa Numizmatycznego (2005).

W bezpośrednim kontakcie był człowiekiem przystępnym i życzliwym. Chętnie dzielił się nie tylko swą niezwykle rozległą i głęboką wiedzą, ale także wspomnieniami. Nawet czytając w przedmowie do *Money and its use* refleksję, że „ta książka zabrała zbyt wiele z naszego życia małżeńskiego i dzieciństwa naszych dzieci”, trudno było uwierzyć, że w tle fascynujących prac Petera Spufforda pozostawały bolesne troski życia osobistego. Córkę, Bridget, starał się ratować z wrodzonej, ciężkiej choroby jako dawca nerki do przeszczepu (we wstępie do *Money and its use* usprawiedliwiał tym opóźnienie realizacji tego dzieła). Nie zapobiegło to jej śmierci w wieku zaledwie 22 lat w 1989 r. Nie mógł też ulżyć swej żonie w niszczącej ją przez całe życie chorobie. Margaret Spufford (z domu Clark, poślubiona w 1962 r.) była również profesorem historii Uniwersytetu w Cambridge, świetną znawczynią wczesnej doby nowożytnej. Wiele zawdzięczał jej wiedzy, więcej jeszcze jej niezwyklej, fascynującej osobowości. Obie, żona i córka, towarzyszyły mu i pomagały w 1978 r. w podróży po Europie podczas zbierania materiałów do *Power and Profit*, co z ledwo ukrywanym wzruszeniem opisywał we wstępie do tej książki. Margaret zmarła w 2014 r. Zostawili syna Francisa, uznanego pisarza.

Nabożeństwo żałobne odbyło się 24 listopada w kościele Panny Marii i św. Andrzeja w Whittlesford pod Cambridge, gdzie też Peter Spufford został pochowany. Jego donośny głos wytrawnego wykładowcy wciąż rozbrzmiewa w korytarzach Muzeum Fitzwilliamowskiego — trudno pogodzić się z tą stratą.

Borys Paszkiewicz